

Ahol egymás mellett él tudomány és vallás

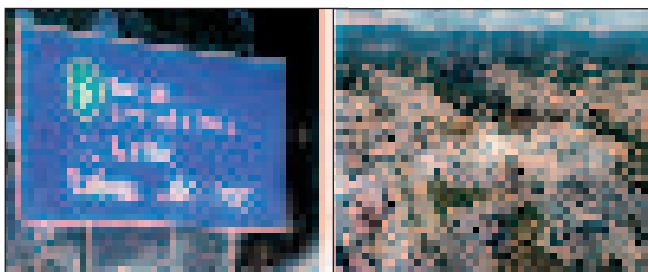
A tudomány és vallás viszonya sok írás témája. A tudománnyal foglalkozók többségének álláspontja szerint, amit legrövidebben *Stephan Jay Gould* fogalmazott meg a *Skeptical Inquirer* folyóiratban: „a tudomány és vallás két magisztérium, amelyek nem vetekednek egymással és nem mondanak ellent egymásnak. A tudomány a saját területén az igazsággal foglalkozik, míg a vallás területe az etika.”

Szentágothai János professzor, az MTA néhai elnöke szerint: „A vallások, ha helyesen fogják fel saját elveiket és tanait, arra a kérdésre próbálnak választ adni, hogy mi az értelme, mi a célja az ember létének. A tudomány ezekkel a kérdésekkel eleve nem tud mit kezdeni. Nemhogy nem tudja megválaszolni, de feltenni sem tudja őket.”

Einstein híres mondását is érdemes felidézni: „A tudomány vallás nélkül sánta, a vallás tudomány nélkül vak.”

A világ talán egyetlen helye, ahol a tudomány és vallás békésen (és látványosan) megfér egymás mellett, az Egyesült Államok Új-Mexikó állama. Köztudott, hogy az első kísérleti atomrobbantás Új-Mexikóban történt a Jornada del Muerto sívatagban, 1945. július 16-án, és az is ismeretes, hogy a közeli Los Alamosban van a híres *Los Alamos Nemzeti Laboratórium*, a nukleáris kutatások fellegvára. Los Alamos az állam fővárosától, Santa Fe-től 56 kilométerre nyugatra fekszik a Pajarito-fennsíkon, 2230 méter magasságban. Az már jóval kevésbé ismert, hogy Los Alamostól 38 kilométerre található Chimayo, az „amerikai Lourdes”, a gyógyulni vágyó betegek zarándokhelye, ahol az 1816-ban épült katolikus kápolna, az *El Santuario de Chimayo* sekrestyéjében csodatevő, gyógyító homok van, ami fizikai és lelki betegségeket egyaránt gyógyít. Ez a zarándokhely évente 300 ezer

A Los Alamos Nemzeti Laboratórium

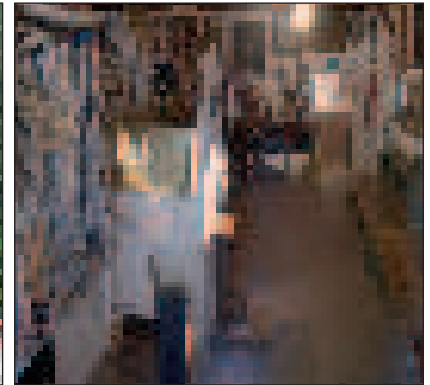

El Santuario de Chimayo és az eldobott mankók

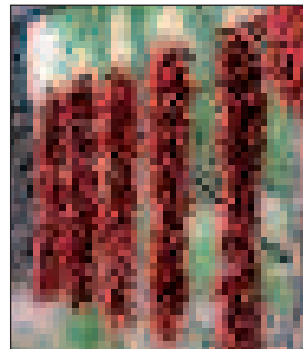
látogatót vonz, egytizedük húsvétkor keresi fel. A helyszínen rengeteg csodás gyógyulás történt, egy külön szobában tárolják a gyógyultak távozók mankóit és egyéb gyógyászati segédeszközöket.

E sorok írója hosszabb időt töltött Új-Mexikóban a University of New Mexico Fizikai Tanszékén. Többször ellátogatam Los Alamosba és közös kutatásokat is végeztem a Laboratórium kutatóival. Bár ma már kevesen élnek a régi idők tanúi közül, a magyar szó említése azonnal felidézi Teller Edét, és harcat Robert Oppenheimerrel a hidrogénbomba ürügyén. Mások azt említik fel, hogy Teller elhozatta Los Alamosba zongoráját, és bár kiváló zongorista volt, éjszakai koncertjeinek nem igazán örültek szomszédai. Az ottaniak talán azt rójják fel neki, hogy személyes harca során konkurenciát teremtett Los Alamosnak a *Lawrence Livermore Laboratórium* létrehozásának kiharcolásával.

Los Alamos és Chimayo tehát békésen megférnek egymás mellett, bár a fizikusok viccesen megjegyzi, nehéz munka lehet sekrestyésnek lenni a Santuarióban, mert a gyógyulni

vágyó zarándokok rohama után talicskával hordhatja be kintől a gyógyító földet a sekrestyébe! Chimayo azonban nem csak a Santuarióról híres. A bennfentesek szerint itt terem a legjobb chilipaprika, az ottani

A híres piros chili Chimayóból

konyha nélkülözhetetlen nyersanyaga, ezért a Los Alamos-i kutatók gyakran járnak ide bevásárolni. Magam is ott szereztem be több kiló piros chili port!

Új-Mexikóban tehát, akit a tudomány érdekel, meglátogathatja Los Alamost, ahol a nukleáris kutatások eredményei mellett az orvostudomány számára hasznos diagnosztikai módszereket is kifejlesztettek. Aki azonban gyors gyógyulásban, csodában reménykedik, félóra alatt eljuthat Los Alamosból a *Santuario de Chimayo* szentélybe, ahol a csodatevő homok segítségével, ha szerencséje van, szó szerint „kezébe veheti a gyógyulását”. Aki pedig nem kíván beavatkozni a tudomány és vallás vitájába, még mindig élvezheti a csodálatos chimayói chilit!

BENCZE GYULA